

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקפב

ערב שבת קודש

פרשת נשא

ח' בסיוון ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעלידי

צעירי-אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יום שלישי
י"ב בסיוון

סיום ימי התשלומין. זמן מתאים להחלטות טובות וביצוען, בשיעורי תורה והפצתה, באהבת ואחדות ישראל, ובנתינת הצדקה¹⁰. ממוצאי היום אומרים תחנון כרגיל¹¹.

יום שישי,
ט"ו בסיוון

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי: כיוון שסוף זמן קידוש לבנה לכתחילה חל בליל ש"ק, יש לזכור להקדים ולברך עוד הערב.

שם כהנים, צ"ע.

ולענין מנהגו, בשיחת ש"פ מקץ תשכ"ז (תורת מנחם כרך מח עמ' 389) היתה תוכחה של הרבי ל'שפיץ חב"ד' שהנהגתם היא באופן ש"לא שערס אבותינו", ובפרט בענין שאמרו חז"ל "אסור להסתכל בפני נשיא", ובין השאר הזכיר מה שמביטים עליו כל משך זמן התפילה, עד כדי כך שגם כשגוביהם את ספרי התורה אין מביטים עליו, וכשהש"ץ אומר ברכת כהנים אין מסתכלים עליו, ואף אין טורחים להסתכל בסידור בשעה שמתפללים, אלא מביטים כל הזמן עליו... עיי"ש, הרי שהנהגות אלו הן הוראה לרבים. וראה בארוכה בענין זה ב'לוח השבוע' גיליון תקס"ט.

(10) ע"פ התנועדות תשמ"ח ח"ג עמ' 323.

(11) הן בארה"ק והן בחו"ל, ע"פ דברי אדה"ז בסידורו לפני למנצח. יענך. והטעם לפי שכל ענין תשלומין אלו הוא בענין הקרבנות, ואין בהן 'ספיקא דינמא' - אג"ק כרך כ עמ' רנא, לקוטי שיחות כרך ד עמ' 1312. וגם בק"ש שעל המיטה הערב אומרים תחנון דלא כמוצ"ק, ראה דעת הרבי בענין זה ב'התנועדות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1414.

אחרי כל ברכה מברכת כוהנים - עונים 'אמן'⁸. בעת אמירת הש"ץ ברכת כוהנים נהגו אדמו"ר חב"ד להפנות את פניהם אל הש"ץ⁹.

(8) שם עמ' 13, מסידור אדה"ז, בניגוד לדעתו בשו"ע שלו סי' קכו ס"א שצ"ל "כן יהי רצון" (ברי"ף, ברמב"ם ובמהרי"ל - שאין עונים מאומה. בשו"ע הב"י - שעונים פעם אחת "כן יהי רצון") בסוף כולן או בסוף כל ברכה - פסקי הסידור סי' פב, ובשער הכולל פ"ט אות לו הביא המקור מתשובת רב האי גאון, שהביא מנהג לענות אמן על כל ברכה, אף שמעדיף את מנהג מקומו לענות פעם אחת לבסוף. וזה מתאים לדברי הזהר חדש כבהערה הבאה. (גם בסידור יעב"ץ מהדורת אשכול/שילמורא' ח"א עמ' ערב כתב כדעת רבינו בסידורו). וראה בירור הדעות בנושא ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 17. אלא שאמן' זו היא מנהג בלבד, ואין מפסיקין לאומרה בפסד"ו ובכל מקום שאסור להפסיק (ראה כו"ב אודות 'עלה ויבוא' דברכת-המוזן, בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 380).

(9) שם. בכף החיים סי' קכו ס"ק טז כתב כן בשם היפה ללב סי' קכח "כדי לקבל אור העליון הנמשך בעת ברכה זו" (כשם שברכת כהנים עצמה היא פנים כנגד פנים דווקא), והביא זאת ממוהר"ר דוד [כצ"ל] עראמה, שכתב כן בביאורו על הרמב"ם [נדפס לראשונה בקושטא, בשנת ה'ש"ה] סוף פט"ו מהל' תפלה.

ולהעיר מדברי הזהר חדש הנ"ל אודות הש"ץ "כיוון דש"ץ סיים צלותיה ואתא לברכא ברכתא דכהנ"ל... ומבאר איך צריך הוא להפנות את פניו אז, שכוונתו בפשטות למצב שאין כהנים והש"ץ מברך במקומם [כי ע"פ פנימיות העיניים, כמ"ש בכף החיים שם, הש"ץ אינו "כקורא בתורה" בלבד כדברי הטור שם. ואף ע"פ נגלה כתב המאירי (סוטה מא ע"י ציון 218, הובא בכף החיים סי' קכח ס"ק צא), שנהגו ברוב המקומות לעמוד גם כשאומר זאת הש"ץ לבדו "שהרי במקום נשיאת כפיים היא". וכן דעת רב האי גאון שפסק לענות אז אמן כנ"ל], וכן מוכח מתשובת הרמ"ז מכת"י שהובאה במילואים לס' ניצוצי זהר שם, שמזכיר שהש"ץ מתחנן "או"א ברכנו" - שעיקרו נתקן כשאין כהנים מברכים, וכן מוכח ממה שהביא זאת המג"א (שם ס"ק ג) על אמירת או"א כשאין שם כהנים. ומש"כ בשו"ע הזהר (שם, באבן יקרה ס"ק ג) דמיירי כשיש

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

לוח השבוע

מאת הרב יוסף שמחה גינזבורג

הלכות ומנהגי חב"ד

פרקי אבות - פרק א'⁴

ברכת כוהנים של הש"ץ⁵

הטיית והרכנת הראש - של הש"ץ - בעת אמירתו ברכת כוהנים⁶:
 יברכך (הרכנה לימין שלו) ה' (זקיפה. לימין) וישמרך (הרכנה. לאמצע). יאר (הרכנה. לשמאל) ה' (זקיפה. לשמאל) פניו אליך (הרכנה. לשמאל) ויחונך (הרכנה. לאמצע). יישא (הרכנה. לאמצע) ה' (זקיפה. לאמצע) פניו אליך (הרכנה. לאמצע) וישם (הרכנה. לימין) לך (הרכנה. לשמאל) שלום (הרכנה. לאמצע).⁷

4) וכדאי לפרסם מנהג זה, כדי שגם אלה (שמתפללים בסידורים אחרים) [לכאורה הכוונה לספרדים] שנהגו עד עתה ללמוד פרקי אבות בשבתות שבין פסח לעצרת בלבד, יוסיפו וילמדו זאת בכל שבתות הקיץ, ע"פ מש"כ אדה"צ בסידורו השווה לכל נפש - גם עבורם - ש"יש נוהגין כך בכל שבתות הקיץ" (התוועדיות ה'תש"נ ח"ג עמ' 297). וראה שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סו"ס מז, הוראות כלליות באופן הפצת מנהגינו בבתיכנסת שבנוסח אחר.

5) בהמשך לחלק ממנהגי ברכת כוהנים (נשיאת כפיים), שנקבצו ב'לוח השבוע' גיליון חג השבועות.

6) ספר המנהגים עמ' 12. המקור - בזהר חדש פ' נשא (דף נ טור א), הובא במו"א סי' קכז ס"ג (אך לא בשו"ע אדה"צ שם).

ההרכנה - דלא כמ"ש בסידור צלותא דאברהם (ח"א עמ' שיט, בפ' עמק ברכה) שאין להשתחוות אלא רק להסב פניו. ולטענתו ממה שאסור להשתחוות בתפילה במקום שלא תיקנו חכמים (שו"ע אדה"צ סי' קיג ס"ג), צ"ל שגם ברכת כוהנים של הש"ץ היא עניין בפ"ע ואינה חלק מהתפילה.

7) כדי לזכור זאת, נתנו בזה סימנים: א) באמירת שם ה' הראש זקוף תמיד, ובכל שאר המילים הראש מורכן. ב) כיוון הטטייה:

הקטע הראשון "יברכך" כולו לימין (מלבד הסיום - הרכנה לאמצע). הקטע השני "יאר" כולו לשמאל (מלבד הסיום - הרכנה לאמצע). הקטע השלישי "יישא" כולו לאמצע (מלבד הסיום וישם שלום" - ימין, שמאל, אמצע). ('התקשרות' גיליון תשנ"ו).

שבת קודש פרשת נשא

ט' בסיוון

קריאת התורה: לפי 'מנהג מדינתנו' (חומש 'תורה תמימה'¹), ההפסקות בין העליות שונות מהנהוג ברוב החומשים, והן כדלהלן:
 שני מתחיל: 'בני מררי' (ד, כט)².

שביעי (וגם קריאת שיעור חומש היומי בשיעורי חת"ת, וכן להקוראים שוב את השביעי 'שמו"ת לפני תפילת שחרית כמנהג רבותינו נשיאינו) מתחיל: 'זאת חנוכת המזבח' (ז, פג).
 אין אומרים 'אב הרחמים'.

* בכל שבת קודש: אמירת השיעור תהלים - אחר עלינו, ואחר כך אמירת 'ולקחת סולת' ו'ושש זכירות'³.

תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך צדק'.

1) שהרבי השתמש בו בקביעות לשמיעת קריאת התורה ולאמירת ההפטרה, וההפסקות שבו [ועד"ז בחומש 'העמק דבר' להנצי"ב, דודו של בעל הת"ת] הן 'מנהג מדינתנו'. וכך קרא הבעל-קורא הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן שנים רבות גם בפרשתנו (ומה שבהקלטותיו מופיעות ההפסקות כאן כמנהג העולם, צ"ע) - הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' אופן. וראה בעניין זה ב'התקשרות' גיליון תסט עמ' 18. ובגיליון תע עמ' 16 מובא על חומש נוסף שהשתמשו בו בבית-חינו לעקוב אחרי הקורא.

2) וצ"ע, כיוון שהטעם למנהג אשכנז וחב"ד (כנדפס בס' המנהגים) לסיים בשני וחמישי בפסוק לג הוא, כמובא בלוח דבר בעתו מס' דברי קהלות (מנהגי ק"ק פפד"מ), כי לפי העניין - ההפסק בפסוק לג גדול יותר (מאשר בפסוק לו כמנהג העולם) כי בו מסתיימת חלוקת התפקידים לגרשון קהת ומררי, ומכאן ואילך מתחיל קיום הציור 'ויפקד משה'. וא"כ קשה, למה לא נהג כך גם בש"ק בשחרית.

3) כ"ה בתיקונים של הרב טובי שי' זילברשטרם לסידור 'תהלת ה' תשל"ח, שהגיה הרבי והסכים להדפסתם (תיקון זה נשמט מהדפוס. רשימת התיקונים המלאה, נדפסה בקובץ 'הערות הת' ואנ"ש 77, ג' אייר תש"ע עמ' 71).

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ח' בסיוון ה'תשע"ג - ט"ו בסיוון ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ח' בסיוון	הלכות שחיטה פרק ו-ח.	שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמיני.. הלי' בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קמז.
ש"ק	ט' בסיוון	פרק ט-יא.	פרק ב.	מל"ת שו.
א'	י' בסיוון	פרק יב-יד.	פרק ג.	מ"ע קמח.
ב'	י"א בסיוון	נדבות פי וגו'. ספר הפלאה והוא ספר ששי.. הלכות שבועות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מל"ת סא.
ג'	י"ב בסיוון	פרק ד-ו.	פרק ה.	מל"ת סב.
ד'	י"ג בסיוון	פרק ז-ט.	פרק ו.	מל"ת רמח.רמט.
ה'	י"ד בסיוון	פרק י-יב.	פרק ז.	מ"ע צ.
ו'	ט"ו בסיוון	הלכות נדרים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע צד.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר***		זמן ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ח' בסיוון	3.17	4.20	4.45	5.50	9.08	12.37	1.12	7.32.1	7.59
ש"ק, ט' בסיוון	3.16	4.19	4.45	5.49	9.08	12.37	1.12	7.32.8	8.00
א', י' בסיוון	3.15	4.18	4.44	5.49	9.07	12.37	1.12	7.33.5	8.00
ב', י"א בסיוון	3.14	4.17	4.43	5.48	9.07	12.37	1.12	7.34.2	8.01
ג', י"ב בסיוון	3.13	4.17	4.42	5.47	9.07	12.37	1.12	7.34.8	8.02
ד', י"ג בסיוון	3.12	4.16	4.42	5.47	9.07	12.38	1.12	7.35.5	8.02
ה', י"ד בסיוון	3.10	4.15	4.41	5.46	9.06	12.38	1.12	7.36.1	8.03
ו', ט"ו בסיוון	3.09	4.14	4.40	5.46	9.06	12.38	1.13	7.36.8	8.04

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"צ בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"צ שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
נשא	6:55	8:12	7:10	8:14	7:03	8:16	7:11	8:13
בהעלתך	7:00	8:17	7:15	8:20	7:08	8:21	7:16	8:18

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

7474-ISSN 0793 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

פרשת נשא

נשא את ראש בני גרשון גם הם (ד,כב)

כמו שציוויתך על בני קהת (רש"י)

גרשון היה הבכור, ואף־על־פי־כן מקדים הכתוב את בני קהת. מה הטעם לכך?
גרשון – רומז לעבודה של גירוש ודחיית הרע, 'סור מרע'.

קהת – רומז לאסיפה וקבוץ של מצוות ומעשים טובים, 'עשה טוב' (קהת מלשון 'ולו יקהת עמים', שפירושו 'אסיפת העמים').

זהו שגרשון נולד לפני קהת, כי סדר העבודה הוא 'סור מרע' ואחר־כך 'עשה טוב', וכמשל הכנת ארמון לדירת המלך, שבתחילה מנקים משם את הלכלוך ('סור מרע') ורק לאחר מכן מכניסים לתוכו כלים נאים ('עשה טוב').

ובכל זאת הקדים הכתוב את בני קהת, שכן 'סור מרע' הוא רק הכנה ל'עשה טוב', אבל מבחינת תכלית הכוונה – 'עשה טוב' קודם.

(לקוטי שיחות כרך יג, עמ' 19)

ונעלם מעיני אישה ונסתרה (ה,יג)

מבואר בספרים, שהמשמעות הפנימית של קינוי וסתירה היא, שהקב"ה, ה'איש' של כנסת ישראל, 'קינא' והזהיר: "אל תסתרי עם איש אחר", היינו עם היצר הרע.

ויש לדקדק בזה: כיצד תיתכן 'סתירה' (הסתרות) כלפי שמיא, והלוא מקרא מלא דיבר הכתוב (ירמיה כג) "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, נאום ה'?"

התשובה לשאלה זו מובנת מפירושו של הבעל־שם־טוב על הפסוק האמור:

"אם יסתר איש במסתרים" – כשאדם מסתתר בפניו ומתמסר לתורה ועבודה, אבל

"ואני" – הוא 'אני' בעיני עצמו, בעל גאוה וגס־רוח, אזי

"לא אראנו נאום ה'" – "אין אני והוא יכולים לדור בעולם" (ערכין טו).

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1033)

ולקח הכהן מים קדושים בכלי חרש (ה, יז)

מים – "אין מים אלא תורה" (בבא קמא יז).

מים קדושים – רומזים לפנימיות התורה, תורת החסידות.

"ולקח הכהן מים קדושים" – על ה'כוהן' להשקות את הנפש החוטאת במעיינות פנימיות התורה, שכן "המאור שבה (רמז לסודות החכמה, קה"ע) מחזירו למוטב" (ירושלמי חגיגה פ"א).

"בכלי חרש" – יש להפיץ את מעיינות החסידות גם ב'חוצה', ועד ל'חוצה' כזה שאין 'חוצה' למטה ממנו.

(לקוטי שיחות כרך ד עמ' 1311)

בנינו יהיו ערבים בעדנו

במושגי העתיד לבוא גם המבוגרים נחשבים 'ילדים', וממילא 'ערבים' ללימוד התורה • ה'מיצר' שנעשה בישיבות הוא תוצאה של היפך ההרחבה בקדושה, והעצה לכך – לימוד התורה מתוך קבלת עול מבלי להתפעל! • כיצד תובעים לפעול על הזולת בטרם סיים את העבודה עם עצמו? • כאשר הילדים ילמדו בתלמוד־תורה ובישיבות, כבר לא ירצו לעזוב – גם אם ירצו להכניסם למסחר • משיחת כ"ק אדמו"ר

נשיא דורנו

האתרוגים הכי מהודרים, אחד בשביל אביו, והשני בשביל עצמו.

כאשר דודו הרז"א ביקש ממנו שייתן לו האתרוג שלו, באמרו, שבהיותו עדיין קודם בר מצוה, הרי אינו מחוייב במצוות אלא מדרבנן, מצד חינוך – לא הסכים כ"ק מו"ח אדמו"ר ליתן לו אתרוגו.

הרז"א המשיך לטעון ולהסביר אל הרבי (ר"ע) האט זיך גערייציט מיט'ן רבי'ן, שתורת החסידות תובעת מסירת־נפש בשביל יהודי אחר!... ומה גם – טען הרז"א – כשהמסירת נפש אינה אלא וויתור על אתרוג משלו, בה בשעה שקיום המצוה אצלו, קודם בר מצוה, אינו אלא מצד חינוך. וכאשר הרז"א לא הרפה להפציר בו, נענה הרבי ואמר: יתכן שהייתי מסכים ליתן לך האתרוג, אבל כיון שקטן אני, כיצד יכול אני להקנות לך את האתרוג!...?

ג. יש מאמר מכ"ק אדמו"ר הצמח־צדק שבו מבאר השינוי שיהיה לעתיד לבוא בגיל הקטנות וגדלות. וזה לשון המאמר³:

"מה שכתוב בישעיה סימן סה⁴ כי הנער בן מאה

(3) אוה"ת ויקרא (כרך א) בהוספות ע' שיב.

(4) פסוק כ.

א. איתא במדרש: "בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה אמר להם (הקב"ה) .. הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם". בני־ישראל הציעו כמה "ערבים", אבל הקב"ה לא הסכים עליהם, עד שאמרו ישראל: "בנינו יהיו ערבים שלנו", ו"מיד קבלן הקב"ה ונתן את התורה לישראל".

(ואמר כ"ק אדמו"ר:)

מכיון שמתן תורה היה בשביל הילדים – כדאי ונכון שיאמרו "לחיים".

[כ"ק אדמו"ר ציוה שהילדים שעדיין לא הגיעו לגיל חמש שנים² יאמרו "לחיים".

לאחרי שהילדים אמרו "לחיים" – אמר כ"ק אדמו"ר:]

ב. באחת השנים היה בליובאוויטש מחסור באתרוגים מהודרים. כ"ק מו"ח אדמו"ר – שהיה אז נער קודם בר מצוה – הזדרז (בהיותו נער זריז) ורץ מיד אל סוחר האתרוגים, וקנה אצלו שני

(1) שהש"ר פ"א, ד (א). תנחומא ויגש ב. – וראה בארוכה בשיחה ס"ב ואילך.

(2) בזכרון אחדים: ובמילא נמצאים עדיין קודם התחלת החינוך (ראה לקו"ש חט"ו ס"ע 130 ואילך, ובהנסמן שם).

"לא מצאתי לגוף טוב משתיקה"

כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה. ולא המדרש עיקר אלא המעשה. וכל המרבה דברים מביא חטא (פרק א משנה יז)

שלושת החלקים של המשנה מבארים את החיסרון של דיבור, והתנא מבאר את החיסרון בשלוש דרגות: תחילה הוא אומר שאין דבר טוב משתיקה. מזה משמע שיש עוד טוב לגוף, אפילו כמו שתיקה, אבל לא יותר טוב משתיקה. בהמשך הוא אומר, "ולא המדרש עיקר אלא המעשה", היינו, שדיבור – "מדרש" – הוא למטה ממעשה, ובמילא – גם משתיקה (שהרי מעשה אינו טוב משתיקה). ובחלק השלישית אומר יתרה מזו – לא זו בלבד שדיבור אינו עיקר, אלא יש לו עוד חסרון אמיתי – שהריבוי בזה מביא לידי חטא. בפשטות משמע (כמובא במפרשים), שבכבות הא' והג' מדובר בדיבור של דברי הרשות, והתנא מזהיר שיש להשתדל להמעיט בדיבור, כי "המרבה דברים מביא חטא", ולכן אין טוב יותר משתיקה; ואילו בבבא הב' מדובר בדיבור של מצווה ותורה, ועל זה אומר התנא, שהגם שיש בו צורך, לא זה העיקר, אלא התכלית היא – להביא את הדיבור במעשה בפועל.

ולא מובן:

א) מהו החילוק בין בבא הא' לבבא הג' – שבבבא הא' מבאר רק מעלת השתיקה, ובבבא הג' – גם אודות החיסרון של הדיבור?

ב) בנוגע לכל דברי הרשות – הרי ממה נפשך: אם עושים אותם לשם שמים – הרי הם נעשים קדושה, ואם אינם לשם שמים – יש בהם לא רק החיסרון שיכולים להביא לידי איסור, אלא הם עצמם שלא כדבעי. וכן בדיבור: אם האדם מדבר בדברים הנוגעים לפרנסתו וכדומה, עניינים על-פי תורה – הרי הוא צריך לדבר בהם, וצריכים רק לדרוש ממנו לעשות זאת לשם שמים. ואם הוא דיבור שאין לאדם צורך בו, ויכול להתקיים גם בלעדיו – הרי דיבור זה לא רק "מביא חטא", אלא זה איסור: "ודיברת בם ולא בדברים אחרים!"

יש לבאר זאת:

לכל לראש נאמר "ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה", גוף כפשוטו וגוף של העולם. העבודה ב'גוף' יכולה להיות בשני אופנים: א) העולם תופס מקום אצלו, אבל העיקר הוא אלוקות (יחודא תתאה), גילוי בחינת הדיבור; או ב) למעלה מהעולם לגמרי (יחודא עילאה). ועל זה אומר "לא מצאתי לגוף טוב משתיקה". יש זמנים שבהם זקוקים לאופן הא' שבעבודה (ובפרט – בעלי עסק), ואז הרי זו היא עיקר העבודה. אבל בשביל הגוף, אין דבר טוב יותר משתיקה – ביטול הגוף.

אמנם, כל זה הוא בנוגע לטוב ובנוגע לגוף. אבל העיקר הוא – דירה בתחוננים, עולם העשייה, ועניין זה בא בעיקרו על-ידי עניינים של עשייה בפועל – "לא המדרש עיקר אלא המעשה", ובתורה – הרי זה גליא דתורה.

ומסיים, "וכל המרבה דברים מביא חטא": הגם שהמעשה הוא העיקר, מכל מקום, אם הוא מרבה דברים (וגילוי), שעומד בתנועה של התפשטות כו' – מביא חטא, (מלשון) חסרון, שחסר בזה גילוי העצמות, ולכן מוכרח להיות הביטול שבא על-ידי עבודת התפלה, ובתורה – על-ידי לימוד פנימיות התורה.

(תורת מנחם כרך כה, עמ' 259,265)

ד. בנוגע ליציאת מצרים נאמר: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", היינו, שכאשר מדברים אודות יציאת מצרים, מדגישים מיד שהכוונה בזה היא "תעבדון את האלקים על ההר הזה", "שתקבלו התורה"⁸, היינו, שהשלימות של יציאת מצרים נעשית על-ידי מתן תורה.

וטעם הדבר – לפי שיציאת מצרים היתה בדרך בריחה, כמו שכתוב⁹ "כי ברח העם", "מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין היה בתקפו... כי לא פסקה זוהמתם עד מתן תורה"¹⁰, ונמצא, שבעת היציאה ממצרים גופא לקחו עמם "א שטיקל מצרים". ולכן רק במתן תורה, כש"פסקה זוהמתן"¹¹, נעשה שלימות עניין יציאת מצרים.

ה. ויש לבאר הלימוד וההוראה בנוגע אלינו: ובהקדם מה שכתב הרמב"ן¹² ש"כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו". וכפי שרואים במחוש, שבמוסדות דתיים קיים מיצר ("מצרים") גדול יותר, ובזה גופא, הנה בישיבות המתנהלות תחת נשיאותו וברוחו של הרבי – ש"מקודש" ביותר – המיצר ("מצרים") גדול עוד יותר.

וכן הוא הדבר ביחס לכמה עניינים:

כאשר בחור שלומד בישיבה של הרבי מחפש משרה של רבנות, הנה, העובדה שמתעסק בלימוד תורת החסידות, בענייני "יחודא עילאה" ו"יחודא תתאה", אינה מהווה – אצל הבעל-ביתים – מעלה מיוחדת.

גם לאחר שסיביר להם ביאור חדש ב"יחודא עילאה" – עד שנת תשי"ב הבינו את העניין באופן שונה, ואילו עכשיו נתגלתה "המצאה" חדשה ("א נייע ערפינדונג") בעניין זה – אין זו סיבה עבורם להוסיף בשכר שלו...

– לימוד החסידות הוא אמנם דבר הכרחי שנוגע גם ללימוד נגלה דתורה, כיון שלימוד

שנה ימות.. פירש רש"י בן מאה שנה ימות, יהא בן עונשין להתחייב מיתה בעבירה שיש בה מיתה, כך מפורש בבראשית רבה⁵.

וממשיך במאמר: "גם משמע שם שקודם מתן תורה או על כל פנים קודם המבול לא היו בר עונשים קודם מאה שנה, ואפשר לומר הטעם דכיון שנתמעטו השנים, תחלה למאה ועשרים שנה.. ואחר כך לשבעים שנה.. על כן אז נעשו בר עונשין מ"ג שנה ויום אחד, אבל קודם המבול שהיה אריכות ימים.. אלף שנה, על כן לא נעשו בר עונשין קודם מאה שנה".

ועל-פי זה מבאר במאמר מה ש"לעתיד לבוא.. לא יהיה בר עונשין פחות ממאה שנה – כי אז יהיה ימי עמי כימי העץ"⁶, ואם כן מאה שנה הן רק התחלה, פחות מערך י"ג לגבי ע' שנה ואפילו לגבי מאה שנה, ועד בן מאה שנה נקרא קטן שאינו בר עונשין.

(וסיים כ"ק אדמו"ר:)

כיון שעכשיו הוא כבר הזמן של ביאת המשיח, וכל היהודים הנמצאים כאן לומדים חסידות, שייכים אל הרבי, וחושבים אודות משיח – במילא אפשר כבר עתה לחשוב החשבון של חמש שנים לפי החשבון של לעתיד לבוא.

ובהתאם לכך – שיאמרו כולם "לחיים!"

[כ"ק אדמו"ר ציוה לנגן ניגון ג' התנועות (של הבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן).

אחר כך ציוה שתלמידי הישיבה שעומדים לקבל "סמיכה" להוראה בימים אלו – יאמרו "לחיים", והוסיף, שגם התלמידים שעומדים לקבל סמיכה עד י"ט כסלו הבא עלינו לטובה (ראש השנה לחסידות) יאמרו "לחיים". וכן ציוה שגם כל אלה שכבר קיבלו סמיכה במשך השנה יאמרו "לחיים".

אחר כך ציוה שהתלמידים הנוכחים כאן הלומדים בישיבות אחרות יאמרו "לחיים"].

* * *

(7) שמות ג, יב.

(8) פרש"י עה"פ.

(9) בשלח יד, ה.

(10) תניא פל"א (מ, ב).

(11) שבת קמו, רע"א. וש"נ.

(12) באגרת לבנו – נדפסה ב"כתבי רמב"ן" (הוצאת שעוועל –

ירושלים תשכ"ד) כרך א' ע' שסח.

(5) "והוא במד"ר שם פ' בראשית פכ"ו (פיסקא ב) דכ"ט ע"א"

(אוה"ת שם).

(6) ישע' שם, כב.

לגלות את רמאותם ברבים

הרב הגאון רבי שלום ריבקיין ז"ל, מחשובי רבני ארצות הברית, פנה אל הרבי בשאלה כיצד להתמודד עם בעיות המיסיון. בכ"ג בסיוון תשי"ב (אגרות קודש כרך ו, עמ' קלה) השיבו הרבי:

בנוגע לשאלתו אודות המסיונרים, הנה לדעתי אין כדאי להיכנס עמם בוויכוחים על-פי שכל, אלא שצריך לחפש דרכים מתאימות לגלות את קלונם בפרסום רב, היינו שמרמים הם את הבריות, אינם מוגלים את עצמם שהם מסיתים ומדיחים וכן שעושים את זה בעד קבלת פרס וכו' וכו', וכמדומה שבירחון 'הזשואיש לייף' מחדש אייר-סיון נדפס מאמר על-דבר פעולותיהם בבראנקס שאפשר גם יביא לו תועלת.

קרה לפעמים שכאשר רימו הנ"ל את הבריות שאלו על-דבריהם באופן רשמי אצל הכומרים, ומוכרחים היו לפרסם דעתם בקהל, שאין הם הכומרים מסכימים מצדם לדרכי השקר והרמיה שאחזו בהם המסיונרים, אלא שצריך לברר מקודם במה הוא ענין הרמיה שלהם, וכמעט תמיד יש איזה פרט שמרמים הם בדברי שקר וכו'...ב.

החטא הגדול ביותר

הנה תמליל שיחה בין הרבי לאדם שעמד בין הממתינים בתור בעת חלוקת השטרות לצדקה על-ידי הרבי, כמנהגו הק' מדי יום ראשון. הרבי הושיט דולר לאותו אדם, והאיש התעכב והחל לומר:

האיש: אני נוצרי; הפכתי לנוצרי, בגיל 29. אני ממשפחה יהודית. אני מרגיש שליחות... אני קתולי היום ואני באתי כי אני אוהב את עמי. אני מחבר את הספרים הללו (מציג את הספרים), שכל הקתולים יוכלו לדעת את השורשים שלהם ומהיכן הם מגיעים.

הרבי: אם מישהו נולד יהודי - הוא יהודי לכל חייו!

האיש: כן, אני יודע!

הרבי: הוא לא יכול לשנות זאת כל חייו. הוא יכול לעשות את כל חייו יותר מסובכים ואומללים. האיש: חיי לא אומללים.

הרבי: אם מישהו חושב שמחלתו היא דבר בריא, זה סימן שמחלתו יותר חמורה וזקוק לרפואה ולטיפול בדחיפות האפשרית.

האיש: אני מאוד מאושר...

הרבי: כפי שאמרת קודם, באם הנך מחשיב את עצמך כאדם בריא זה רק סימן שאתה יותר חולה ממה שמישהו חושב עליך.

האיש: בוודאי אני חוטא.

הרבי: אני מדבר אודות חטאך הגדול ששינית כביכול את היותך יהודי.

האיש: הוריי מעולם לא לקחו אותי לבית כנסת מעולם.

הרבי: זה לא תירוץ למישהו בריא להיות חולה בגלל שהוריו היו רוצים כך. אתה מבין מה שאני אומר?

האיש: אני מבין.

הרבי: ה' יתברך יברך אותך שתהיה בריא, ובעיקר להיות יהודי בגלוי ולהכריז לכל האנשים בסביבתך שזו הייתה טעות גדולה. ולה' יתברך יש כל כך הרבה רחמים, שהוא מוחל אפילו על חטאים גדולים שנעשו.

האיש: רבי, תתפלל עבורי!

הרבי: וכפי שאמרת קודם, זה רק סימן שמחלתך היא הרבה יותר עמוקה מכפי שאתה משער, וה' יתברך יברך אותך. שתהיינה חדשות טובות, ואל תיכנס עם אנשים לויכוח אודות מה שאתה - אתה נולדת יהודי.

האיש: אני תמיד יהודי!

הרבי: תהיה יהודי, ויהודי בגלוי, וכל האנשים, בפרט משפחתך, בכוחותיך להשיבם [ליהדות] בהצהירך ש[גם] מי שנכשל בחטא גדול, בכל זאת יש לו כוחות מהקב"ה להיחלץ ממחלתו העמוקה. וככל שתעשה זאת מהר כך מהר יותר, יבוא המשיח. המשיח האמיתי.

האיש: אני יכול לתת לך את הספר? (ספר שהוא כתב).

הרבי: כן, תודה. (הרבי לוקח את הספר).

האיש: תודה, רבי!

הרבי: זה ימנע ממך מלתת זאת למישהו אחר, ולגרום למישהו אחר לעשות משהו מוטעה. (לאחר שהלך הרבי השליך בתנופה את הספר אל מאחורי הדוכן).

החסידות מטהר את הראש ממחשבות לא טובות (עניין שנוגע לא רק לפרט אלא גם לכלל¹³), ועל-ידי זה נעשה גם לימוד הנגלה ללא מחשבות זרות וללא פניות, אבל אף-על-פי-כן, אין הדבר מועיל להשגת משרה טובה יותר, בית הכנסת גדול יותר, או עיירה גדולה יותר כו'.

וכך הם פני הדברים לגבי נתינת כסף בשביל הישיבה של הרבי:

העובדה שבישיבה זו לומדים התלמידים את תורת החסידות, וגם העובדה שבאמצעות נתינת

מעוניינים בכך "שיבלבלו להם את הראש" אודות דברים כאלה...

וכתוצאה מכך - נעשה מצב של "מיצר" בישיבה, ובדרך ממילא גם אצל המלמדים בישיבה, שזהו מעמד ומצב של "מצרים".

1. ועל זה באים הלימוד וההוראה ממה שכתוב "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" - ששלימות היציאה והגאולה ממעמד ומצב של "מיצר" (מצרים) נפעלת על-ידי

לכל לראש דורשים מה"גביר" שלאחרי התפלה לא יברח מיד אל החנות, אלא יאמר תחילה את השיעור תהלים, ללמוד תניא וכיוצא בזה, אף שייתכן שירוויח פחות כסף

עניין מתן-תורה.

- הטעם האמיתי ל"מיצר" (מצרים) הוא אפוא בגלל שחסרה התנועה של "ואתהלכה ברחבה"¹⁵ בעבודה דקדושה (שכתוצאה מזה נעשה העדר ההרחבה גם בגשמיות), ורק בחיצוניות הדברים, הטעם הוא כנ"ל.

וכיון שכן, אין להתפעל מה"מיצר", אלא להמשיך ולהוסיף מתוך קבלת עול - בדוגמת ההכנה למתן תורה על-ידי הקדמת נעשה לנשמע, אף שאין זו הנהגה על-פי שכל, שלכן אומר הצדוקי "עמא פויזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו"¹⁶, מכל מקום, אין צריכים להתפעל מזה, אלא לילך ולפעול מתוך תוקף של קבלת עול.

ועל-ידי זה דווקא תהיה היציאה מן המיצר אל המרחב - למרחב האמיתי.

* * *

2. מהטעמים לכך ש"נוהגין לקרות מגילת רות בשבועות"¹⁷ - "לפי שדוד המלך עליו-השלוש מת

כסף לישיבה יתקרבו המנדבים ליהדות¹⁴ - אינה מהוה סיבה בשבילם להוסיף בתמיכתם הכספית עבור הישיבה.

ואדרבה: מכיוון שיודעים הם, שכאשר יתקרבו במקצת, יתחילו "לבלבל להם את הראש" ("מ'זועט זיי אנהויבן דרייען א קאפ") לא רק אודות כסף, אלא גם אודות אמירת שיעור תהלים בכל יום לאחר התפלה, לימוד פרק תניא, וכיוצא-בזה, - בישיבות אחרות, כאשר משוחחים עם "גביר", מציעים לו להוסיף במסחר, להרוויח יותר, ולתרום יותר ("מערער האנדלען, מערער פארדינען, און מערער געבן")... אבל אצלנו, הנה לכל לראש דורשים מה"גביר" שלאחרי התפלה לא יברח מיד אל החנות, אלא יאמר תחילה את השיעור תהלים, ילמד תניא וכיוצא בזה... דאף שייתכן שעל-ידי הנהגה זו ירוויח פחות כסף, ובמילא תגרע תמיכתו לישיבה, אין מתפעלים מכך ("מ'זוערט ניט נתפעל פון דעם")!... -

הנה דבר זה מעורר אצלם רצון להתרחק מהישיבה ולהפסיק את תמיכתם בה, כיון שאינם

13) חסר קצת (המו"ל).

14) ראה גם שיחת י"א אייר (לעסקני ישיבות תות"ל) ס"ג (לעיל ס"ע 187).

15) תהלים קיט, מה.

16) שבת פח, א.

17) שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"ג.

בעצרת¹⁸ והקב"ה ממלא שנותיהם כו"¹⁹, ובודאי בעצרת נולד, ומגילת רות נכתב לייחס דוד²⁰. ולכן, בעמדתנו בחג השבועות – הזמן גרמא לעורר על דבר תקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאמירת תהלים²¹,

הן אמירת שיעור תהלים היומי – כפי שנחלק לימי החודש – בכל יום אחרי תפלת שחרית, והן אמירת כל ספר התהלים בשבת מברכים בבוקר קודם התפלה (נוסף על שיעור תהלים היומי שלאחרי התפלה),

ספרו של דוד המלך, שביקש אודותיו "יהיו לרצון אמרי פי²² – יהו קורין בהן והוגין בהם ונוטלין שכר עליהן כנגעים ואהלות"²³.

ח. ונוסף על שמירת תקנת אמירת תהלים בעצמו – צריך כל אחד ואחד לפעול גם על יהודים נוספים לקיים תקנה זו.

וגם בעניין זה (הפעולה וההשפעה אל אחרים) ישנו לימוד והוראה מדוד המלך – ובהקדמה:

ישנם הטוענים: מדוע צריכים הם לילך ולפעול על הזולת, בה בשעה שעדיין יש להם מספיק עבודה עם עצמם?! ובלשון חז"ל²⁴: "סמוך לפלטירין שלך לא הורשת!"

על כך ישנו הלימוד וההוראה מדוד המלך – שהתעסק בכיבוש ארצות אחרות קודם שכבש את ירושלים ("פלטירין שלך")!

ויש להוסיף ולהעיר:

זה שהנהגה הנ"ל היתה שלא על-פי סדר, וכמאמר רז"ל²⁴ שדוד ש"כ"בש ארם נהרים וארם צובה" קודם כיבוש ירושלים, "עשה שלא כתורה", ומטעם זה היה כיבוש ארצות אלו בגדר "כיבוש יחיד" ש"לא שמיה כיבוש"²⁵ – אינו אלא בזמנו של

(18) ירושלמי ביצה פ"ב ה"ד. ועוד.

(19) ר"ה י"א, א. ו"ש"נ ("הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום כו").

(20) שערי תשובה א"ח שם סק"ו. וראה ס' תבואות שור ובנין אריאל – הובאו בלקו"ח ח"ב ע' 568.

(21) ראה בארוכה "קובץ מכתבים אודות גודל ערך אמירת תהלים" – נדפס בסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק.

(22) תהלים יט, טו.

(23) יל"ש תהלים רמז תריג. תרעח.

(24) ספרי עקב י"א, כד.

(25) גיטין מז, סע"א (וש"נ) ובתוס' שם ח, סע"א.

דוד המלך,

אבל בזמננו זה, זמן הגלות, כאשר "החושך יכסה ארץ גו"²⁶ – "ולא אתנו יודע עד מה"²⁷ בסוד הבירורים²⁸, ובמילא, אין להיכנס לחשבונות בנוגע לסדר הבירורים, שמתחילה יש להתעסק בדבר זה, ורק לאחר זה בדבר שני וכו', אלא, צריכים להתעסק בכל הבא לידו ("וואס עס מאכט זיך אונטערן האנט דארף מען טאן")!

* * *

ט. איתא²⁹ במדרש: "בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה אמר להם (הקב"ה) .. הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם, אמרו, אבותינו עורבים אותנו, אמר להם הקב"ה, אבותיכם יש לי עליהם .. אלא הביאו לי ערבים טובים ואתננה לכם, אמרו לפניו, רבוננו של עולם, נביאינו ערבינו לנו, אמר להם יש לי עליהם .. אלא הביאו לי ערבים טובים ואתננה לכם, אמרו, הרי בנינו עורבים אותנו, אמר הקב"ה, הן ודאי ערבים טובים, על-דיהם אתננה לכם כו".

כאן באמריקה מקובל מאד עניין הדרוש. כולם – מקטן ועד גדול ("פון קליין ביז גרויס") – משמיעים דרוש. ובכן, מכיון ש"אזלת לקרתא עבד כנימוסא"³⁰ – אבאר מדרש זה על-פי נוסח המדינה, "דרוש".

י. בני-ישראל הם עם הנבחר, ולפיכך אוהבים הם ללמוד תורה – עליה נאמר³¹ "כי היא חכמתם ובינתכם (גם) לעיני העמים".

ובכל זאת, מצד סיבות וטרדות שונות, יתכן, אשר מבלי הבט על הטוב והעונג הקיימים בתורה ומצוות – לא ילמדו ישראל את התורה ולא יקיימו את המצוות.

ולכן, בשעה שנתן הקב"ה את התורה, רצה

(26) ישעי' ס, ב.

(27) תהלים עד, ט.

(28) ראה "מבוא" לקונטרס ומעין ע' 22. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע' רסו.

(29) מכאן עד סוף השיחה – נדפס בלקו"ח ח"ב ע' 572 ואילך.

(30) ראה ב"ר פמ"ח, יד.

(31) ואתחנן ד, ו.

לצרפת, ולפיכך הרשו להם גם-כן גידול החזיר, ואף שהנימוק הרשמי הוא שזהו רק לצורך עצמם וכולי, אבל הנימוק הפנימי, על-פי האמור, הוא שלא לקפח זכויותיהם של הצרפתים.

והלא מכל נקודת ראות צודקת הטענה והדרישה: מה לזכויות של צרפת בארץ-הקודש ולהעברת בני ובנות ישראל על דתם? והאם בכלל אפשר שתהינה "זכויות" כאלו? וגם מה להם כי נזעקו, שהרי הפצת הנצרות אינו ענין מדיני של צרפת אלא של הוואטיקאן! ובודאי יש עוד הסברים דיפלומטיים להשפיע על הצרפתים, וכולי.

בהוקרה ובכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

לנהל רישום של הלומדים במיסיון

באותו נושא אנו קוראים גם בשיחה עם עיתונאי שהתפרסמה ב'פנים אל פנים' (12.5.67), ומשם לאלבום 'הרבי – שלושים שנות נשיאות' עמ' 94, את דברי הרבי:

כמה מתחננים אליהם ומבקשים מהם לחוקק חוק נגד המיסיון. ואם לא חוק מיוחד הרי שיפעילו לגבי הורים השולחים ילדיהם לבתי-הספר של המיסיון את סעיפי "חוק חינוך חובה". אומרים לי כי במקרה כזה עלולים מוסדות המיסיון לבקש הכרה רשמית כבתי-ספר ואני אומר שגם אז יהיה הדבר יותר קל מאשר עכשיו. אם הם יהיו בתי-ספר מוכרים אפשר יהיה להיכנס לתוכם ולבדוק מה קורה שם ומי לומד שם. אבל, לאיש כנראה לא איכפת מה הנוק שהמיסיון גורם בישראל. מפני שזוהי דרישה של יהודים דתיים. האם אין הדבר מעיד על אווירה של רדיפת-הדת?..

הרבי העלה את נושא המאבק במיסיון בארה"ק באוזני שז"ר לא רק במכתבים. בשיחה-טלפונית שהתקיימה בין מזכירות הרבי ושז"ר, ששהה בנייר יורק בחורף תשכ"ד, גם הרבי היה על הקו ושווחח עם שז"ר. לפי השמועה אמר הרבי ('נשיא וחסיד' פרק עשרים ותשעה, עמ' 215) כי יש לנהל רישום של כל הלומדים אצלם, ועלי-ידי זה יפחת מספרם לפחות מחצי.

יצוין כי על נייר המכתבים של ה"הצלה"

– בראשות הרב עזריאל זליג סלונים – כתובים שמות חברי ההנהלה: הרב שלמה יוסף זיין, מר זלמן שז"ר, ד"ר גד פרומקין, הרב עזריאל זליג סלונים, מר משה בר סלע, הרב פנחס אלטהויז, הרב שמריהו גוראריה, הרב יוסף רלב"ג (ספר עבד מלך עמ' 258).

המיר את דעתו

יום א' י"א שבט תשל"ג. ביומנו של אחד התלמידים בתות"ל – 770 (שיחות-קודש תשל"ג והספות עמ' 460) מסופר:

"נכנס [ל'יחידות'] ראש תנועת צעירים 'יהודים' בעד אותו האיש' ושהה כשעה ורבע. ראו מהחלון שהרבי דיבר עמו מאוד בתוקף, הגביה קולו והשתמש הרבה בתנועות ידיו (יותר מהרגיל בשיחות אודות [תיקון חוק השבות המכונה גזרת] 'מיהו יהודי'. כשיצא [הבחור] אמר שלמחרת היה צריך לנסוע לפלורידה שיכתירו אותו בתור כומר, ואמר שאחרי זה [היחידות] לא ייסע לשם".

למלא רצון ה'

באגרות-קודש (כרך כח עמ' קנז) נדפסה תשובת הרבי (צילום מכתב-יד-קודש) על גיליון מכתב מ"ז אדר ב' ה'תשל"ג, מיהודי שהרבי השתדל למנעו מלהמיר [דתו] ולהיות כומר לאומנותם. במכתבו מודה האיש לרבי על אשר קיבל ולמד מאיתו, אולם מכל-מקום אינו יכול להישאר יותר בצילו, בגלל היחס לאותו האיש. כאשר הגיע אדם זה להתוועדות שבת פרה, ייחד לו הרבי שיחה מיוחדת.

וכך כותב לו הרבי:

אינו נכון כלל וכלל ובודאי אשר אין זה רצון השם. וישאר כאן על-כלי-פנים עד לאחר תשרי הבא – עלינו-לטובה באופן שנוכל לחוג ביחד כל ג' הרגלים (וכן יום הולדתי) – כולל שמחת תורה – וינצל הזמן ללימוד התורה ועיון בה בחיות ועד שיוכל להחיות גם אחרים.

והשם יצליחו – כי זהו רצון השם.

אזכיר על הציון.

סוציאליים, מודלת העם, שמחמת דחקותם ומצבם הכלכלי מתפתים הם מההענקות והתמיכות של בתי המיסיון. ולפיכך ההצעה היא להגדיל את הסעד למשפחות אלו כדי שלא תהינה נאלצות להיעזר מהמיסיון. ואף על-פי שזה ידרוש תקציב מיוחד, אבל המצדדים בהצעה זו טוענים שמחמת חוסר הענין ההפסד יצא בשכרו.

והנה כמדומה לי שבשיחתנו הועלתה הדעה שההצעה הראשונה בין כך ובין ראויה שתתקבל כדבר המובן ומוכר שהרי קיים חוק המחייב חינוך חול, ומה ראוי להוציא את המיסיון מכלל זה, שיש בזה נתינת יד לפושעים ושכר לחוטאים, והגנה על "חילול" שם הורים המפקירים ילדיהם למיסיון.

לאידך, ההצעה השני, היינו לטפל בבעי[ה] זו כבעיה סוציאלית גרידא, הנה נוסף על הנקודה שהצעה זו אינה מסתברת מצד המעשי[ת], וגם אי אפשר להכריח את ההורים שיקבלו תמיכתם דווקא ממקור זה ולא לעומת זה, ובפרט שהלעומת זה אינו מוכרח לקמץ באמצעי כסף, הרי עוד זאת, כשיוודע הדבר שמקרים אלו מקבלים תמיכה מיוחדת וכו' ירבו הקופצים להשתמש בתכסיס זה לשלוח ילדיהם למיסיון כדי לקבל תמיכה יתרה מהממשלה. ועוד, וגם זה עיקר, הצעה זו כמובן לא תגביל את עבודת המיסיון להמשיך במעשי התענועים שלהם. בהשקפה הראשונה הי[ה] נראה לי שהצעה שני[ה] בוודאי שתידחה מהטעמים הנ"ל. אבל לפי הידיעה שקבלתי הרי מר זלמן ארן, שר החינוך, הוא יוזם הצעה זו או על כל פנים מצדד בזכותה, וזכורני שכ[=שכבודו] אמר לי שהוא תקיף בדעתו, ובפרט שהוא עומד בראש משרד שהוא קובע בענין זה. לכן חוששני שהצעה זו אולי תתקבל, עם כל התוצאות הבלתי רצויות הקשורות בה.

בודאי מותר להדגיש שאפילו אם תתקבל ההצעה הראשונה, היינו חינוך חובה על בתי המיסיון וכיוצא בזה, והו רק צעד הכי ראשון שאינו משביע כלל, כי הפתרון הנכון והשלם הוא, כאמור לעיל, חוק ביטול המיסיון באה"ק ת"ו...

ביעור הנגע – העצה היחידה

בימי הפורים תשכ"ד שיגר הרבי משלוח מנות למר שזר באמצעות "ציר מיוחד" (כלשון הרבי)

"וגם מכתב"; שבחלקו השני עסק שוב בבעיית המיסיון (אגרות קודש כרך כג עמ' קכט"קל) כדלהלן:

ומענין לענין, בענין ימי פורים, אשר ביטול הגזרה היתה על-ידי זה שמרדכי היהודי קיבץ אלפי תינוקות של בית רבן ולימדם תורת ה' ועד שאמרו אתך אנו לחיים או כו' – הנני נוגע בזה עוד הפעם בבעי[ה] הכאובה של המיסיון, ובהמשך לשיחתנו הטלפונית, כיון שקבלתי ידיעה שהיתה החלטה להשליט [=להחיל] גם עליהם חוק חינוך חובה ורישום רשמי, שעל-ידי זה תוגבל פעולתם וכו', ושמסרו הענין לועידה [=ועדה] מיוחדת שתחקור המצב ותגיש דו"ח וכו'.

מובן ופשוט שעמדתי בהאמור אין ברשותי שלא לפרטה בפירוט, והיא: אשר אין עצה אחרת לנגע זה, עבודה זרה ואביזרייה, כי אם – ביעור. ומה שלא תהינה התחבולות הזמניות, מוכרח ללכת בדרך התרופה היחידה לנגע האמור, ולהזהר שלא להטעות את דעת הצבור שהחלטה האמורה (דכניסתם תחת חוק חינוך חובה) היא תרופה לעצם הבעיה ועל-ידי כך להסיח דעת הצבור מזה ולהרדימו. שהרי החלטה הנ"ל הוא ענין פשוט מלכתחילה, שלא יהא חוטא מסית ומדיח – נשכר, ובנוסף כ [=כבודו] בשיחתנו, שחוק כל זמן ששורר הוא מוכרח על כל אחד לקיימו, ודוקא המסיתים והמדיחים פטרו מזה. ממילא אין זו החלטה חדשה, כי אם הפעלת חוק ישן, ועדיין לא התחילו בנוגע לנגע המיסיון.

לטענה הידועה האם אפשר לבער נגע המיסיון בתקופתנו, תקופת הדימוקרטי[ה] וכו' ומה יאמרו אומות העולם, הרי בכמה מדינות יש חוק כזה מכמה שנים, כגון באוסטרי[ה] ובנורבגי[ה] ובכמה מדינות אחרות, באין פוצה פה ומצפצף שכאילו יש בזה נדנדוד קל של כפיה או שלילת חופש מצפון, וכדומה. כפי ידיעתי, עיקר הקושי מקורו בצרפת, שכנראה לה מסיון הכי גדול בארץ הקודש, ועוד ועיקר, שכיון שקיימים יחסים מיוחדים עם צרפת, תובעים הם זכויות מיוחדות ובתקיפות יתר, עד שכפי השמועה הי[ה] הראשון שהתחיל צווח כקוזק הנגול – שגריר צרפת, המסתמך כנראה על אותם היחסים. וגם שמעתי ששגריר צרפת הוא אדוק קיצוני ביותר, והוא מנצל יחסים אלו בענין זה הקרוב ללבו. ויש סוברים שיש גם הסכם סודי בנוגע זכויות מיוחדות

להיות בטוח תחילה שישראל ילמדו את התורה ויקיימו את מצוותיה, ולפיכך דרש מהם ערבים – "הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם". על כך השיבו ישראל ואמרו: "אבותינו עורבים אותנו", כלומר, שאבותינו ילמדו את התורה: יש לו אב זקן ("ער האט אן אלטן טאטן") היושב ב"מושב זקנים"... דאגות אין לו, במילא ילמד הוא תורה.

הוא (הבן) יפרנס את אביו בממונו, ואביו יירשם ב"חברה משניות", "חברה ש"ס", וכיוצא בזה, ויתעסק בלימוד התורה. עסקים אחרים אין לו לאביו בלאו הכי – אומר הבן – במילא יהיה לו זמן ללמוד. ואדרבא – כשאביו יירשם בחברה מסוימת ללימוד התורה – יהיה שמח ומאושר יותר, שכן, פעם בשנה או פעמיים בשנה תתקיים מסיבה בין החברים, דבר שיגרום לו לאביו שמחה מיוחדת.³²

יא. עוד אמרו בני ישראל – "נביאינו ערבין לנו": "נביאינו" – "נביא" מלשון "ניב שפתיים"³³ – פירושו: הדרשנים והמטיפים שלנו, "אונזערע רעדנערס". זאת אומרת, הרבנים שלנו – טענו בני ישראל – הם "ערבין לנו", הם ילמדו תורה³⁴... הוא – הבעל-הבית – ישכור רב, יפרנס אותו על חשבוננו, והוא – הרב – יתעסק בלימוד התורה, בה בשעה שהבעל-הבית עצמו יתעסק במסחר... אבל, גם על "ערבות" זו לא הסכים הקב"ה. לא די לו להקב"ה שרבנים ילמדו תורה; הקב"ה רוצה שכל ישראל ילמדו תורה ויקיימו מצוות! אי לכך, דרש הקב"ה מהם ערבים אחרים.

32) על "ערבות" זו לא הסכים הקב"ה. לא די בכך – אומר הקב"ה – שיהודים זקנים ("אלטע אידן") ילמדו תורה. רצוני שגם אנשים צעירים – "אין די מיטעלע יארן" – ילמדו את התורה (מרשימה בלתי מוגה).

33) לשון הכתוב – "ישע'ו נו, יט".
34) ובפרט שבלאה"כ עסוקים הדרשנים והרבנים בנתינת דרשות... ובמילא, ידרשו גם בתורה; אבל לנו אין פנאי לכך (מרשימה בלתי מוגה).

יב. על כך אמרו ישראל: "בנינו עורבים אותנו", הבנים שלנו הם יהיו ערבים בשבילנו, הם ילמדו תורה:

כל זמן שהילדים צעירים הם ועדיין אינם מוכשרים להתעסק במסחר – חשבו ההורים – ישלחו אותם לתלמוד-תורה, ולאחרי זה גם לשיבה; אבל כאשר הילדים יתבגרו – אומרים ההורים בלבם – יוציאו משם ויכניסו לתוך המסחר!³⁵...

על "ערבות" זו הסכים הקב"ה – שכן, אם הילדים ילכו לשיבה בצעירותם, הנה גם כאשר יתבגרו לא ירצו לעזוב את השיבה, וישארו ללמוד בה! ויתירה מזה – הילדים ידברו כל כך ("וועלן אזויפיל ריידן און איינריידן") על לב ההורים, עד שיפעלו גם עליהם³⁶, וגם הוריהם יתחילו ללמוד תורה ולקיים מצוות!

יג. כל האמור לעיל – הוא ענין של "דרוש", שדרוש מגיע בעולם היצירה או בעולם הבריאה³⁷, אבל בנוגע לפועל כאן בעולם הזה – יש להשקיע את כל הכוחות כדי להכניס את ילדי ישראל לתלמוד-תורה ושיבות, שעל-ידי זה יפעלו הילדים גם על הוריהם, ועל-ידי זה זוכים כל ישראל לקבלת התורה.

(קטעים מהתוועדות יום ב' חג השבועות התשי"ב. תורת מנחם כרך ה, עמ' 244-246; 249-255)

35) מה איכפת לנו – חושבים ההורים – אם בקטנותם ילמדו הילדים בתלמוד-תורה כשר או ישיבה כשרה! כשיגדלו במקצת נתחיל לחשוב אודות "הכלית", ונשלח את הילדים ללמוד ב"קאלעדזש", או עכ"פ ללמוד אומנות מסוימת כו' (מרשימה בלתי מוגה).

36) הילדים יעשו "מהפכה" אצל הוריהם!... (מרשימה בלתי מוגה).

37) ראה ע"ח (הובא בנגיד ומצוה בתחלתו. נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר בסופה). מ"ח (מס' חיוב הנשמות פ"א מ"ב) – הובאו ונתבארו בשיחת יום ב' דחג השבועות תרצ"ג (לקו"ד ח"ד תשעא, א).

ה"תורה חדשה" – חידוש מהקב"ה

והרי התורה היא נצחית?

"דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצווה עומדת לעולם ולעולמי עולמים, אין לה לא שינוי ולא גירעון ולא תוספת, שנאמר את כל הדבר אשר אנכי מצווה אתכם אותו תשמרו לעשות לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו, ונאמר והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, הא למדת שכל דברי תורה מצווין אנו לעשותן עד עולם, וכן הוא אומר חוקת עולם לדורותיכם, ונאמר לא בשמים היא, הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה."

ועל-פי זה צריך ביאור בהעניין ד"תורה חדשה מאיתי תצא", "עלידי משיח" ש"נביא גדול הוא" – הרי כלל ש"לא בשמים היא", ו"אין נביא רשאי לחדש דבר"??...

ויובן בהקדם הביאור בחידושי תורה בזמן הזה, כמאמר רז"ל "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני" – "לחדש" דייקא, חידוש של התלמיד ותיק, וביחד עם זה, "ניתן למשה מסיני": במתן-תורה ניתנו למשה כללי התורה שעלידם יודעים "לסבור סברות בהלכות ולפלפל בהן בקושיות ופירוקים לירד לעומק הסברות וטעמי ההלכות, להבין דבר מתוך דבר ולדמות דבר לדבר ולחדש חידושי הלכות... וכן בדרשות ההגדות להתבונן מתוכם מוסר השכל לידע את ה'. . . כי רוב סודות התורה שהיא חכמת הקבלה וידיעת ה' גנוזים באגדות". ולכן: מצד זה שהתלמיד ותיק התייגע בשכלו למצוא ולגלות דבר זה (על-פי כללי התורה), הרי זה חידוש שלו: ומצד זה שמציאת גילוי ה"חידוש" נעשית על-פי כללי התורה שניתנו למשה בסיני, הרי זה כלול (בהעלם) בתורה וניתן למשה מסיני.

ועל דרך זה יש לומר בנוגע ל"תורה חדשה" שתתגלה לעתיד לבוא – שבמתן-תורה (שהוא עניין חד-פעמי, שהרי לא יהיה עוד הפעם מתן-תורה) ניתנו כל ענייני התורה כולה, גם העניינים ד"תורה חדשה מאיתי תצא" שיתגלו על-ידי משיח, טעמי וסודות התורה שניתנה כולה (יחד עם "סוד טעמיה ומסתר צפונותיה") למשה מסיני, וכלולים בהעלם בתורה שניתנה למשה מסיני.

החידוש של 'תלמיד ותיק' והחידוש לעתיד לבוא

אלא שיש חילוק יסודי ועיקרי בין החידושים שמתגלים על-ידי תלמיד ותיק בזמן הזה ל"תורה חדשה" שתתגלה לעתיד לבוא:

החידושים בתורה שמתגלים בזמן הזה – כיוון שהתגלותם היא על-ידי היגיעה בשכלו (המוגבל) של תלמיד ותיק, מובן, שגם קודם התגלותם (בהיותם בהעלם) הרי הם כלולים בתורה באופן שיש ביכולת האדם למוצאם ולגלותם (העלם שישנו במציאות) מן ההעלם אל הגילוי.

מה שאין כן ה"תורה חדשה" שתתגלה לעתיד לבוא – כיוון שאין ביכולת האדם (תלמיד ותיק) לגלותם, כי אם על-ידי הקב"ה בעצמו, "תורה חדשה מאיתי תצא", מובן, שהתכללותם בתורה היא באופן של העלם לגמרי שאינו שייך לגילוי (העלם שאינו במציאות), ולכן "התגלותם" לעתיד לבוא על-ידי הקב"ה הוא עניין של חידוש, "תורה חדשה", באין ערוך לגמרי לתורה שבזמן הזה, כמאמר רז"ל "תורה שאדם למד בעולם הזה הבל היא לפני תורתו של משיח".

(משיחת יום ב' דחג השבועות ה'תנש"א: התועודיות ה'תנש"א, כרך ג, עמ' 278-280)

במערכה נגד המיסיון

מה הטריד את הרבי בימי פורים תשכ"ד? • הרבי שכנע צעיר יהודי

שעמד להתנצר לחזור בו מכוונתו, ואף ייחד לו שיחה מיוחדת

בהתוועדות ש"פ פרה תשל"ג • לא להתווכח עם המיסיונרים – קבע

הרבי – אלא לגלות את קלונם ברבים • "לקב"ה רחמנות גם לחוטאים

כמוך", אמר הרבי ליהודי משומד שהגיש לרבי את ספרו בחלוקת

דולרים, והסביר לו כי הוא חולה וזקוק לרפואה • רשימה ראשונה

קוץ בבשר החי בעמנו

בחורף תשכ"ד הריץ הרבי את המכתב הבא למר שזר ('נשיא וחסיד' עמ' 477):

ב"ה, כ"ו שבט, תשכ"ד, ברוקלין, נ.י.
לכבוד ידידי הו"ח א"א נו"מ בחור מעם ומוזרם מעם ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות מו"ה שניאור זלמן שליט"א שולם וברכה!

הנני שולח מכתבי זה לכ' [=לכבודו] באופן בלתי רגיל, על-ידי ציר מיוחד, כיון שלפי ידיעותי הוא ענין שהזמן גרמא וגם כדי שלא ימשמשו בו ידי רבים, ואף-על-פי שהתורה חסה על ממונם של ישראל, אבל בודאי שבכגון דא לא חיישינן.

והענין הוא פרשת המיסיון שהסעירה את הרוחות והלהיבה את הלבבות באה"ק ת"ו וגם בתפוצות, והמאמצים למצוא פתרון לבעיה מבהילה זו ואמנם אין תרופה אחרת לנגע המיסיון, שהוא כקוץ בבשר החי של עמנו, כי אם בהוצאת הקוץ. ז"א [=זאת אומרת] בחוק המבטל את המיסיון בארץ-הקודש ת"ו, ובכל ליבי ונפשי הנני חבר ליראי ה' הדורשים בכל תוקף ביטול נגע המיסיון בכח החוק, שהרי לית מאן דפליג שזכות וחובה על עם ולשון להגן על ענייני החינויים ובפרט על חיי אזרחיו. וחוק כזה כבר ה[ה] לעולמים והוא קיים באוסטר[ה]

ובנוברג[ה] ובכמה מדינות אחרות, באין פוצה פה ומצפצף כאילו יש בזה נדנדוד קל של כפי[ה] או שלילת חופש מצפון וכדומה.

ולא באתי בזה להציע פתרון אחר, כי כהאמור, ביטול המיסיון באה"ק [=בארץ-הקודש] וזהו פתרונו הנכון והיחיד, אלא עד שיבוא התיקון השלם מוכרח לעשות כל האפשר כדי להציל נפשות ילדי ישראל. וזהו מה שהמריצני לכתוב לכ' [=לכבודו] באופן דחוף הנ"ל, כי הגיעתני שמועה שימים אלו צריכה להתקיים ועידה מיוחדת בנוגע בתי המיסיון ושתי נקודות עומדות על הפרק, האחת היא זו שאמר לי כ' [=כבודו] בשיחתנו הטלפונית בענין ההצעה להכניס את בתי הספר המיסיון לתוך מסגרת חוק החינוך הכללי, שהתועלת בזה היא בשתיים, הא' זה יחסל את הסודיות של בתי ספר אלה, ושמות ההורים והתלמידים יהיו ניתנים לפרסום, שבודאי יניא כמה מהם מלשלוח ילדיהם לבתי ספר אלה; והב', מכפח משרד החינוך יה[ה] לו דריסת רגל בכל עת ובכל שעה לבוא לראות מה נעשה שם. ועוד זאת, שזה יחייב את בתי הספר ללמוד על-פי תכנית קבועה, ויגביל במידה חשובה את עבודת ההסתה וההדחה וההתנצרות.

והנקודה השני[ה] העומדת על הפרק, כפי השמועה, היא מיוסדת על העובדה שרוב הילדים הלומדים בבתי ספר של המיסיון הם מקרים